

jině. Její kostely převzala *Ruská pravoslavná církev*, která byla infiltrována sovětskými tajnými službami a plnila úlohu státní církve. Činnost UŘKC byla plně obnovena až po získání samostatnosti a nezávislosti Ukrajiny v roce 1991.

Rozkol pravoslavných církví, který nastal vznikem *Ukrajinské pravoslavné církve Kyjevského patriarchátu*, byl reakcí na vyhlášení samostatné Ukrajiny. Věřící požadovali nezávislost na Moskvě a *Ruské pravoslavné církvi*. Ukrajinci se právem ptali, proč by měla být ukrajinská náboženská organizace podřízena moskevskému patriarchátu a proč nemohou být samostatní, jak je tomu v případech bulharské, finské nebo rumunské církve.

S rostoucím napětím v ukrajinsko-ruských vztazích narůstaly i požadavky za odstranění vlivu Moskvy v ukrajinském církevním životě. Projekt Kremlu, mimochodem podporovaný patriarchou moskevským a celé Rusi, Kirillem, nazvaný „Ruský svět“, je ideovým vyjádřením geopolitických imperiálních plánů současného vedení Ruské federace.

Po vypuknutí konfliktu na jihovýchodě Ukra-

jiny v roce 2014 využívaly obě strany hojně náboženskou rétoriku. Proruští separatisté vyzývaly národ k obnovení Svaté Rusi a k obraně pravoslavné víry, zatímco ukrajinské státní orgány a armáda nabádaly k dodržování zákonů Božích i světských. Dlouhodobě zanedbávaná komunikace mezi obyvatelstvem východní a západní Ukrajiny měla negativní důsledky při hledání pragmatického řešení.

Bratrovražedný boj mezi pravoslavnými věřícími na obou stranách pokračoval až do osudného 24. února 2022. Jak se bude náboženská situace na Ukrajině vyvíjet dále, bude zřejmě do značné míry záviset také na výsledku současné války. Vzhledem k brutalitě ruské armády a mimořádnému vzepětí národní jednoty Ukrajinců se však dá odhadovat, že přílišné sympatie obyvatelstva k ruskému pravoslaví se v budoucnu očekávat nedají. Ať už válka dopadne jakkoliv, mezi Ukrajinci a Rusy bude po několik generací přetrvávat těžko smířitelná nenávisť a ta se zcela jistě promítne i do náboženské mapy budoucí Ukrajiny.

Modleme se k Bohu, dárci pokoje, za tuto nešťastnou zemi a její obyvatele.

Podle J. Peška upravil M. Kraus

SLOVO BISKUPA

Obracím se na Vás, své diecézány, kteří v těchto dnech vnímáte svou lidskou a křesťanskou povinnost nezůstat lhostejným. Otevíráte svá srdce a chápete životní osudy svých bližních, nyní opravdu bližních, postižených ztrátou domova, své vlasti, svých blízkých. Děkuji Vám, že si uvědomujete, jak tísnivě je svírána každá duše uprchlíka, zvláště žen, dětí a starších jejich příbuzných. Účinná pomoc pro ně je zatím dobře organizována charitou, diecézí, představiteli měst a obcí. Nebyla by však tak účinná, kdybyste ji nepodporovali i Vy svou vlastní dobročinností a vynalézavostí člověka dobré vůle. Víím, současná válečná krize přichází ve dnech, kdy

jsme se sotva vzpamatovali z krize pandemické. Může nám to připomínat sled biblických ran. Těch bylo několik, ale každou další ranou a zkouškou se blížilo vědomí, že Bůh sice dopouští, ale neopouští. Nedejme si vzít naději. Povzbuzujme se navzájem slovy Panny Marie při svatbě v Káni galilejské: „Udělejte všechno, co vám řekne.“ Nezmýlíme se, když se přidržíme životního Ježíšova programu. V něm je místo jak pro modlitbu, tak i pro půst. Hluboká radost z možnosti vykonat něco dobrého i na svůj vlastní úkor, nikoho nemine.

Vděčně Váš + Jan

Hřivna – informační čtrnáctideník vydává ŘK farnost Semily pro vnitřní potřebu. Uzávěrka tohoto čísla: 10. března 2022. Uzávěrka následujícího čísla: 24. března 2022. Redakce a grafická úprava: M. Kraus. Imprimatur: R. D. J. Gajdošik. Jednotlivé příspěvky zasílejte na adresu kraus.matej@seznam.cz, a to nejpozději do dne uzávěrky dalšího čísla.

HŘIVNA

Informační čtrnáctideník
ŘK farnosti Semily

Číslo 6 13. března 2022

Římskokatolická farnost – děkanství Semily, Komenského nám. 125, 513 01

Děkan: R. D. Jaroslav Gajdošik, tel. 739 909 500

www.farnost.semily.net

Bohoslužby v Semilech se konají v děkanském kostele sv. Petra a Pavla (KO), v kapli sv. Zdislavy na faře (KA), ve filiálním kostele Umučení sv. Jana Křtitele na Koštofranku (KK), v domově důchodců (DD), v kapli sv. Antonína v Chuchelně (CH).

Pořad bohoslužeb ve farnosti ve dnech 14. 3. – 27. 3. 2022

14. 3.	Po	–	–	–
15. 3.	Út	KA	18.00	za zdraví a Boží přízeň pro syna u příležitosti narozenin
16. 3.	St	KA	08.00	za Boží pomoc pro Veroniku
17. 3.	Čt	KA	08.00	za zdraví a Boží požehnání pro Jozefa
18. 3.	Pá	KO	17.30	<i>pobožnost křížové cesty</i>
		KO	18.00	za rodiny Hodermarskou, Gáborovu, Dědečkovu a Košatkovu
19. 3.	So	Slavnost SV. JOSEFA, snoubence Panny Marie		
		KO	08.30	za zdraví a Boží pomoc pro Ing. Josefa Šobáně
		KA	18.00	za † Josefa Kopala a †† z rodiny Novotných
20. 3.	Ne	3. NEDĚLE POSTNÍ		
		KO	08.30	za †† přátele, sousedy a známé
		CH	15.00	na úmysl
21. 3.	Po	–	–	–
22. 3.	Út	KA	18.00	za † Josefa Hladíka
23. 3.	St	KA	08.00	za zdraví a Boží požehnání pro sestru Stanislavu
24. 3.	Čt	KA	08.00	za uzdravení vztahu s vnučkou
25. 3.	Pá	Slavnost ZVĚSTOVÁNÍ PÁNĚ		
		KO	17.30	<i>pobožnost křížové cesty</i>
		KO	18.00	za † Jaroslava Kousala
26. 3.	So	KA	18.00	za † Jiřího Jandu
27. 3.	Ne	4. NEDĚLE POSTNÍ		
		KO	08.30	za †† Marii a Zdeňka Stehlíkovy

Postní duchovní obnova farnosti proběhne ve dnech 31. 3. – 2. 4. 2022.
Povede ji P. Ivo Kvapil, farář z Jablonce nad Jizerou. Všichni farníci jsou srdečně zváni.

Farnost
sv. Petra a Pavla

PAPEŽ FRANTIŠEK: PROLAMOVÁNÍ LIMITŮ

5. část studie prof. Tomáše Petráčka k současným proměnám papežství v historickém kontextu

Transitivní papežství

Stejně jako celá západní civilizace i její historicky nejstarší instituce, mezi které patří katolická církev a právě papežství, procházejí obdobím turbulentních změn. Volba papeže Františka byla pokusem dát církvi představitele, který ji dokáže vnitřně konsolidovat a vést z řady slepých uliček, do kterých se buď sama vmanévrovala, či do nich byla dynamikou vývoje zavedena. Místo očekávaného opatrného stylu zvolil nový papež riskantní cestu změny způsobu výkonu funkce a především zásadní změnu jazyka a komunikace. Ačkoliv mu mnozí vyčítají, že nemá odvalu pustit se do zásadních strukturálních a institucionálních reforem typu změny celibátní disciplíny a otevření možnosti působení ženatých kněží v římskokatolické větvi katolické církve, které se mnohým jeví zcela připravené a nazrálé, on sám dává přednost změně mentality církve jako celku, která musí reformní akty předcházet. Nové víno, obnovené a prohloubené pojetí, formulování a prožívání křesťanské víry si pak nutně spontánně vynutí odpovídající změny na formální a institucionální rovině.

Domnívám se, že svoji roli hraje i to, že si dobře uvědomuje, že jedna taková dílčí změna by v jeho věku znamenala nutnost věnovat prakticky celý zbytek svého pontifikátu institucionálnímu zvládnutí, vstřebání takové změny a na nic jiného by už nezbyl čas a síly. Sám František místo toho dává přednost tomu spouštět procesy, zahájit dlouhodobé změny myšlení, které přinesou své plody sice později, ale o to jistěji, pokud jsou opravdu nosné a správné. Nabízí svou vizi církve a jejího života a služby a ve velkorysé důvěře přenechává rozhodnutí o razantním, institucionálně potvrzeném cestou reforem, vykročení na tuto cestu svým nástupcům, včetně možnosti směřování korigovat, nenásledovat nebo naopak

výrazně akcelarovat a prohloubit. I v tomhle je František osvobodivě evangelijní, důvěřující Bohu na rozdíl od mnoha představitelů konzervativního tábora s jejich úpornou snahou nejednou velmi problematickými prostředky bránit v minulosti dobytý prostor a vše kontrolovat, aby se zabránilo možným „nebezpečným“ změnám.

Myšlení a přístupy papeže Františka nejsou „liberální“, ale v původním slova smyslu radikální. Rozhodnost, s níž otvírá církvi nové story, lze nejpřesněji charakterizovat právě tímto slovem. Klíčové pro budoucnost církve je pro něj překonat onu sebeochromující sebestřednost a vykročit na cestu, především směrem na okraj společnosti, do hraničních oblastí lidské existence a lidského myšlení, tam, kde lidé potřebují nejvíce pomoci a kde nejvíce potřebují slovo naděje, sdílení a blízkost. Klade důraz na důsledné následování evangelia (evangelium sine glossa) ve stopách muže, jehož jméno si zvolil jako své papežské. V této snaze rozhodně není osamělým, ale vyjadřuje a ztělesňuje snažení silné generace církevních představitelů, teologů a myslitelů, duchovních a věřících, kteří v mnoha místních církvích promýšlejí novým a evangelijním způsobem život církve a formy služby v jeho stylu.

Dnešní situace papežství je díky proměnám církve v novověku a moderní době vyostřena oproti středověku. Jak postupně papežství ztrácelo světskou moc v podobě církevního státu a vliv na utváření křesťanské Evropy po reformaci, tak naopak systematicky zvyšovalo své pravomoci nad vnitřním životem církve až k dosažení nominálně prakticky absolutní moci, která koncentruje zákonodárnou, výkonnou i soudní moc v církvi, včetně kontroly nad místními církvemi. Z převzetí takové míry moci v církvi plyne ale rovněž skoro absolutní odpovědnost za církev, což je břemeno, které nutně vede k nebezpečí vzniku komplexu potřeby zachraňovat církev, jenž se ještě více týká římské

kurie, a nutně komplikuje přiměřenou, efektivní a uměřenou službu univerzální církvi. Situaci ještě komplikuje rozvoj kultu osoby papeže, který dosáhl netušených rozměrů a v souvislosti s rozvojem komunikačních prostředků a posunu mentality postmoderní doby dělá z papeže jednu z globálních mediálních celebrit, jejíž každé gesto, slovo a část oblečení vyvolává zájem a debatu.

Poslání papeže a naplnění jeho zcela unikátní a specifické služby spočívá v službě rozlišení a moderování vývojových a adaptačních trendů, v pečlivém rozeznávání zrna od plev, v trpělivosti počkat, aby čas ukázal, který z nových trendů prokáže svoji nosnost a který nikoliv, v odvaze rozloučit se s formami zbožnosti, myšlení a pastorační, které pro svoji nesrozumitelnost již neoslovují, ve schopnosti vynášet z pokladnice staré i nové věci, které církev v daný historický moment potřebuje. Ve schopnosti využít svého historicky vzniklého postavení a globálního statusu k hlásání evan-

gelia a oslovení lidstva, ale zároveň ponechat prostor pro hledání forem inkulturace křesťanské zvěsti nejen v prostředí misijních církví, které ale už nyní hrají mnohem důležitější roli než v minulosti, ale rovněž k oslovení sekularizované společnosti kdysi aspoň symbolicky a institucionálně dominantně křesťanského Západu. Každé papežství, každý konkrétní pontifikát je ze své podstaty nutně transitivní. Rozhodujícím faktorem je skutečnost, zda vede k obnově či její přípravě, či zda naopak přináší stagnaci a umrtvuje obnovné procesy uvnitř církve. Co můžeme již nyní konstatovat, je otevření prostoru pro hledání nového tvaru křesťanství a církve pro třetí tisíciletí, navázání rovnocenného dialogu s těmi venku a konečně odhodlaná snaha obnovit elementární důvěryhodnost církve po vlně skandálů nejen ohledně sexuálního zneužívání. Do vytvořeného prostoru je ovšem nutné vstoupit a odvážně a kreativně ho využít. Základní linie a směřování, vzor i příklad k tomu papež František nabízí.

Tomáš Petráček

PRAVOSLAVÍ A UKRAJINSKÝ KONFLIKT

Jako mnoho jiného je i náboženská problematika Ukrajiny komplikovaná. Na ukrajinském území se totiž až donedávna nacházely hned tři ukrajinské pravoslavné církve. *Ukrajinská pravoslavná církev Moskevského patriarchátu* (UPCMp), která má přes 12 000 kostelů, téměř 200 klášterů a takřka 10 000 duchovních. S více než milionem věřících představuje největší náboženskou organizací na Ukrajině a je autonomní součástí *Ruské pravoslavné církve se sídlem v Moskvě*.

Sjednocením *Ukrajinské pravoslavné církve Kyjevského patriarchátu* a *Ukrajinské autokefální pravoslavné církve* na sněmu dne 15. prosince 2018 vznikla *Pravoslavná církev Ukrajiny* (PCU), které hned v lednu následujícího roku udělil konstantinopolský patriarcha Bartoloměj I. status autokefální církve. Jako samostatnou autokefální církev ji uznávají

ostatní patriarcháty, samozřejmě kromě Moskevského. PCU nyní disponuje asi 6 700 kostely, 60 kláštery a více než 3 500 duchovních. Těžiště její činnosti je na střední a západní Ukrajině.

Na západní Ukrajině je ještě hojně zastoupená *Ukrajinská řecko-katolická církev* (UŘKC) s 3 700 kostely, více než 100 kláštery a asi 2,5 tisíci duchovními, která navíc uznává papeže jako hlavu veškeré křesťanské církve.

Náboženská mapa Ukrajiny čítá nadto ještě katolíky, baptisty, protestanty, adventisty, židy, jehovisty a v neposlední řadě muslimy. Rozhodující vliv však mají pravoslavné církve, které se dle průzkumů veřejného mínění těší až 80% důvěře obyvatelstva.

Ukrajinská řecko-katolická církev byla sovětským režimem zakázána v roce 1946 na západní Ukrajině a v roce 1949 na Zakarpatské Ukra-